

ગુજરાત સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટ-અપ એન્ડ ઇનોવેશન પોલિસી ૨.૦ (SSIP 2.0)

૧. પોલિસીની પૃષ્ઠભૂમિ અને વ્યૂહાત્મક મહત્વ

ગુજરાત સરકાર દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૨૧ દરમિયાન અમલમાં મૂકાયેલ SSIP 1.0 ની અભૂતપૂર્વ સફળતા બાદ, તેના વ્યાપને વિસ્તારીને SSIP 2.0 (2022-27) અમલમાં મૂકવામાં આવી છે. આ પોલિસી ભારતની રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP 2020) સાથે સીધી રીતે જોડાયેલી દેશની પ્રથમ નીતિઓમાંની એક છે. 'આત્મનિર્ભર ગુજરાત' અને 'આત્મનિર્ભર ભારત' ના લક્ષ્યોને પ્રાપ્ત કરવા માટે આ પોલિસી પાયાના પથ્થર સમાન છે.

પોલિસીની પ્રસ્તાવના ભારતીય બંધારણની કલમ 51 A (h) (વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવ, માનવતાવાદ અને જિજ્ઞાસા કેળવવી) તથા કલમ 51 A (j) (તમામ ક્ષેત્રોમાં શ્રેષ્ઠતા પ્રાપ્ત કરવા પ્રયત્ન કરવો) ના આદર્શો પર આધારિત છે. આ પોલિસી દ્વારા શિક્ષણ જગતમાં સંશોધનાત્મક અભિગમ કેળવીને ગુજરાતને વૈશ્વિક સ્તરે 'ઇનોવેશન હબ' બનાવવાનો વ્યૂહાત્મક ઉદ્દેશ્ય છે.

- લોન્ચ તારીખ: ૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨
- ઠરાવ ક્રમાંક: PRC/102021/SSIP2.0/934/S
- કેન્દ્રીય વિચાર: વિચારધારાથી બજાર સુધીની સફર ("Mind-to-Market")

૨. યોજનાની વિગતવાર રૂપરેખા (Detailed Scheme Profile)

SSIP 2.0 એ માત્ર આર્થિક સહાય નથી, પરંતુ રાજ્યમાં ઇનોવેશન ઇકોસિસ્ટમના સંસ્થાકીયકરણ (Institutionalization) માટેનું માળખું છે.

વિગત	વર્ણન
યોજનાનું નામ	સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટ-અપ એન્ડ ઇનોવેશન પોલિસી ૨.૦ (SSIP 2.0)

અમલીકરણ સમયગાળો	૧૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ થી ૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૭ (૫ વર્ષ)
અમલ કરનાર વિભાગ	શિક્ષણ વિભાગ, ગુજરાત સરકાર
નોડલ એજન્સી	ગુજરાત નોલેજ સોસાયટી (GKS)
મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય	તમામ શૈક્ષણિક સ્તરે ઇનોવેશન અને સ્ટાર્ટ-અપ ઇકોસિસ્ટમ સ્થાપિત કરવી
લાભાર્થી	૩૫ વર્ષ સુધીની વયના તમામ વિદ્યાર્થીઓ (શાળા, ઉચ્ચ શિક્ષણ અને ડ્રોપ-આઉટ સહિત)
ડિજિટલ ઇન્ટરફેસ	UDAYAM COGENT પ્લેટફોર્મ

૩. મુખ્ય લક્ષ્યાંકો અને વ્યૂહરચના (Key Goals & Strategy)

SSIP 2.0 ના લક્ષ્યાંકો ગુજરાતના ડેમોગ્રાફિક ડિવિડન્ડ (Demographic Dividend) ના મહત્તમ ઉપયોગ માટે અત્યંત વ્યાપક છે:

- આઉટરીચ: રાજ્યના ૫૦ લાખ (5 Million) વિદ્યાર્થીઓ સુધી પહોંચવું.
- સંસ્થાકીય વ્યાપ: ૧,૦૦૦ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ (HEIs) અને ૧૦,૦૦૦ શાળાઓને આવરી લેવી.
- PoC/Prototype સહાય: ૧૦,૦૦૦ વિદ્યાર્થી-સંચાલિત પ્રોટોટાઇપને આર્થિક મદદ.
- IP ફાઇલિંગ: ૫,૦૦૦ બૌદ્ધિક સંપદા (IP) ફાઇલિંગમાં સહાય કરવી.
- સ્ટાર્ટ-અપ ઉત્થાન: ૧,૫૦૦ સ્ટાર્ટ-અપ્સનું ગૂમિંગ (Grooming) અને અપસ્કેલિંગ કરવું.
- સીડ સપોર્ટ: ૫૦૦ સ્ટાર્ટ-અપ્સને 'સૂજન સીડ સપોર્ટ' હેઠળ નાણાકીય સહાય.
- પૂર્વ-ઇન્જ્યુબેશન: ઓછામાં ઓછી ૫૦૦ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં મજબૂત સપોર્ટ સિસ્ટમ ઊભી કરવી.

મૂલ્યાંકન: આ લક્ષ્યાંકો દર્શાવે છે કે સરકાર માત્ર શહેરી વિસ્તારો પૂરતી સીમિત ન રહીને, ગ્રામીણ અને તાલુકા કક્ષાની શાળાઓ સુધી ઇનોવેશનની સંસ્કૃતિ લઈ જવા માંગે છે.

૪. પાત્રતાના માપદંડ (Eligibility Criteria)

પોલિસીમાં વર્ટિકલ એક્સ્ટેન્શન (શાળા થી યુનિવર્સિટી) અને હોરિઝોન્ટલ ઇન્કલુઝન (આર્ટ્સ, કોમર્સ, સાયન્સ - તમામ પ્રવાહ) પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે પાત્રતા	વ્યક્તિગત લાભાર્થી માટે પાત્રતા
ગુજરાતમાં સ્થિત જાહેર અથવા ખાનગી યુનિવર્સિટીઓ.	૩૫ વર્ષ સુધીની વયની કોઈ પણ વ્યક્તિ.
સરકાર/ગ્રાન્ટ-ઇન-એડ/ખાનગી કોલેજો (યુનિવર્સિટી સંલગ્ન).	ધોરણ ૯ થી ૧૨ ના શાળાકીય વિદ્યાર્થીઓ.
ગુજરાતમાં સરકારી/ગ્રાન્ટ-ઇન-એડ/ખાનગી શાળાઓ.	સ્થિત ડિપ્લોમા, સ્નાતક, અનુસ્નાતક અને ડોક્ટરલ વિદ્યાર્થીઓ/ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ.
ઇનોવેશન ક્ષેત્રે સક્રિય આયોજન ધરાવતી સંસ્થાઓ.	શાળા કે યુનિવર્સિટીના ડ્રોપ-આઉટ (Drop-outs) વ્યક્તિઓ.

વિશ્લેષણ: ડ્રોપ-આઉટ અને ધોરણ ૯-૧૨ ના વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ એ 'ઇનોવેશન ફનલ' ને મોટું બનાવે છે, જેનાથી પાયાના સ્તરે (Grassroot) સંશોધનોને વેગ મળે છે.

GPSC | GSSSB | GPSSB | POLICE | TET-TAT

ONLINE MOCK TEST

JOIN OUR COMPLETE COURSE + MOCK TEST SERIES

READ MORE www.examconnect.in

JOIN FREE

પ. સંસ્થાકીય અમલીકરણ માળખું (Institutional Mechanism)

પોલિસીના અસરકારક સંચાલન માટે દ્વિ-સ્તરીય સમિતિ માળખું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે:

A. સ્ટેટ લેવલ એપેક્સ કમિટી (SLAC) - સભ્ય સૂચિ:

ક્રમ	હોદ્દો	ભૂમિકા
૧	માનનીય શિક્ષણ મંત્રી	અધ્યક્ષ
૨	માનનીય રાજ્ય કક્ષાના મંત્રી - ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ	સહ-અધ્યક્ષ
૩	માનનીય રાજ્ય કક્ષાના મંત્રી - પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને પ્રૌઢ શિક્ષણ	સહ-અધ્યક્ષ
૪	ACS/PS/સચિવ, ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ	ઉપાધ્યક્ષ
૫	ACS/PS/સચિવ, ઉદ્યોગ અને ખાણ વિભાગ	સભ્ય
૬	સચિવ, નાણાં (ખર્ચ) વિભાગ	સભ્ય

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલિક: www.examconnect.in

૭	ACS/PS/સચિવ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી	સભ્ય
૮	ACS/PS/સચિવ, પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ	સભ્ય
૯	કમિશનર/નિયામક, ટેકનિકલ શિક્ષણ	સભ્ય સચિવ
૧૦	કમિશનર/નિયામક, ઉચ્ચ શિક્ષણ	સભ્ય
૧૧	શાળાઓના કમિશનર	સભ્ય
૧૨	૨ સરકારી અને ૨ ખાનગી યુનિવર્સિટીના કુલપતિશ્રીઓ	આમંત્રિત સભ્યો
૧૩	અધ્યક્ષ, AICTE	સભ્ય
૧૪	મિશન ડાયરેક્ટર, અટલ ઇનોવેશન મિશન (AIM)	સભ્ય
૧૫	૩ સ્ટાર્ટ-અપ ઇકોસિસ્ટમ પ્રતિનિધિઓ	આમંત્રિત સભ્યો

B. પોલિસી ઇમ્પ્લીમેન્ટેશન કમિટી (PIC) - સભ્ય સૂચિ:

ક્રમ	હોદ્દો	ભૂમિકા
------	--------	--------

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલેક: www.examconnect.in

૧	ACS/PS/સચિવ, ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ	અધ્યક્ષ
૨	ACS/PS/સચિવ, પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ	સભ્ય
૩	ACS/PS/સચિવ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અથવા પ્રતિનિધિ	સભ્ય
૪	સચિવ, નાણાં (ખર્ચ) અથવા પ્રતિનિધિ	સભ્ય
૫	કમિશનર/નિયામક, ટેકનિકલ શિક્ષણ	સભ્ય સચિવ
૬	કમિશનર/નિયામક, ઉચ્ચ શિક્ષણ	સભ્ય
૭	શાળાઓના કમિશનર	સભ્ય
૮	૨ કુલપતિશ્રીઓ (૧ સરકારી અને ૧ ખાનગી યુનિવર્સિટી)	આમંત્રિત સભ્યો
૯	૩ સ્ટાર્ટ-અપ ઇકોસિસ્ટમ પ્રતિનિધિઓ	આમંત્રિત સભ્યો

૬. નાણાકીય સહાયનું માળખું (Financial Support Structure)

સરકારે પોલિસી માટે કુલ INR ૫૦૦ કરોડ ના બજેટની જોગવાઈ કરી છે.

- સ્ટુડન્ટ ઇનોવેશન ફંડ (SIF): INR ૩૦૦ કરોડ (રાજ્ય બજેટ દ્વારા).

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલિક: www.examconnect.in

- ગ્રાન્ટી મેચિંગ ફંડ (GMF): INR ૨૦૦ કરોડ (યુનિવર્સિટીના આંતરિક બજેટ, CSR અને ખાનગી ભંડોળ દ્વારા).

PMU મુજબ SIF નું વિતરણ (INR કરોડમાં):

વિભાગ/PMU	ગ્રાન્ટ ટુ ગ્રાન્ટી	PMU ઓપરેટિંગ	સ્ટેટ લેવલ પ્રોગ્રામ	અન્ય (S4/i-Hub)	કુલ
ટેકનિકલ શિક્ષણ	૧૩૦	૧૦	૧૦	-	૧૫૦
ઉચ્ચ શિક્ષણ	૪૨	૩	૫	-	૫૦
i-Hub	-	૫	૫	૫૦	૬૦
શાળા શિક્ષણ	૩૩	૨	૫	-	૪૦

જાહેર યુનિવર્સિટીઓ માટે SIF ગ્રાન્ટ (વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા મુજબ):

યુનિવર્સિટીમાં નોંધાયેલ વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	મહત્તમ SIF ગ્રાન્ટ (INR કરોડમાં)
૩ લાખ અને તેથી વધુ	૫.૦
૧ લાખ થી ૩ લાખ	૪.૦
૫૦,૦૦૦ થી ૧ લાખ	૩.૦

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલિક: www.examconnect.in

૫૦,૦૦૦ સુધી	૨.૦
-------------	-----

વ્યક્તિગત સહાય મર્યાદા:

- શાળાકીય ઇનોવેશન (PoC/Prototype): મહત્તમ INR ૨૦,૦૦૦ પ્રતિ ઇનોવેશન.
- ઉચ્ચ અને ટેકનિકલ શિક્ષણ (PoC): મહત્તમ INR ૨.૫૦ લાખ પ્રતિ ઇનોવેશન.

૭. બૌદ્ધિક સંપદા અધિકાર (IPR) સહાય (Definitive Exam Data)

IPR પ્રકાર	મળવાપાત્ર સહાય (મહત્તમ INR)
પેટન્ટ (Patents)	૭૫,૦૦૦ (ડોમેસ્ટિક) / ૧.૫૦ લાખ (ઇન્ટરનેશનલ)
કોપીરાઇટ (Copyrights)	૮,૦૦૦
ટ્રેડમાર્ક (Trademarks)	૧૨,૫૦૦
ઇન્ટરનેશનલ રજીસ્ટ્રેશન ઓફ માકર્સ	૫૦,૦૦૦
ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ડિઝાઇન (Industrial Design)	૯,૦૦૦
પ્લાન્ટ વેરાયટી રજીસ્ટ્રી	૩૩,૦૦૦

ટોપિક ટેસ્ટ | મોક ટેસ્ટ | સ્ટડી મટિરિયલ્સ | લેટેસ્ટ સરકારી નોકરીની માહિતી |

કલ્ક: www.examconnect.in

SICLDR (Semiconductor IC Layout-Design)	૧૫,૦૦૦
---	--------

૮. પરીક્ષાલક્ષી ખાસ તથ્યો અને વન-લાઇનર (Revision Points)

- સમયગાળો: ૨૦૨૨ થી ૨૦૨૭ સુધી.
- કુલ ભંડોળ: INR ૫૦૦ કરોડ.
- Sunrise Sectors: રોબોટિક્સ, AI, મશીન લર્નિંગ, IoT, બ્લોકચેન, ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ્સ અને સેમી-કન્ડક્ટર્સ પર વિશેષ ધ્યાન.
- i-Hub ક્લેગશિપ પ્રોગ્રામ્સ: Start-up Sathi (મેન્ટરશિપ), Saksham, Clinic, Mart, WEstart (મહિલા ઉદ્યોગ સાહસિકો માટે).
- સૂજન સીડ સર્પોર્ટ (S4): લાયક સ્ટાર્ટ-અપ્સને INR ૨.૫ થી ૧૦ લાખ સુધીની નાણાકીય સહાય.
- UDAYAM COGENT: તમામ સ્ટેકહોલ્ડર્સ માટે એકમાત્ર રાજ્ય કક્ષાનું ડિજિટલ પોર્ટલ.
- Net Zero Goal: ભારતની ૨૦૭૦ સુધીની નેટ ઝીરો પ્રતિજ્ઞામાં મદદરૂપ થતા ક્લીન અને ગ્રીન એનર્જી સંશોધનોને અગ્રતા.
- IPFC: રાજ્ય સ્તરનું Intellectual Property Facilitation Center (IPFC) i-Hub ખાતે કાર્યરત છે.
- DBT: ગ્રાન્ટ સીધી જ Direct Beneficiary Transfer (DBT) મારફતે ચૂકવવામાં આવશે.

૯. ટર્મિનોલોજી અને ટૂંકાક્ષરો (Glossary)

- SSIP: Student Start-up and Innovation Policy.
- GKS: Gujarat Knowledge Society (નોડલ અમલીકરણ એજન્સી).
- SIF: Student Innovation Fund (રાજ્ય સરકારનું ભંડોળ).
- GMF: Grantee Matching Fund (સંસ્થાઓ દ્વારા એકત્રિત ભંડોળ).
- SLAC: State-level Apex Committee.
- PIC: Policy Implementation Committee.
- PoC: Proof of Concept (વિચારની વ્યવહારિકતાનું પ્રમાણ).
- i-Hub: ગુજરાત સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટ-અપ એન્ડ ઇનોવેશન હબ.

- KPI: Key Performance Indicators.
- IPR: Intellectual Property Rights.

નિષ્કર્ષ: SSIP 2.0 પોલિસી દ્વારા ગુજરાત સરકાર 'નોકરી શોધનાર' ને બદલે 'નોકરી આપનાર' યુવા પેઢીનું નિર્માણ કરવા કટિબદ્ધ છે, જે ગુજરાતને વૈશ્વિક સ્તરે ઇનોવેશન અને સ્ટાર્ટ-અપ ક્ષેત્રે અગ્રેસર બનાવશે.

examconnect.in